

Jeanette Schäring

-en mångfald färger från växter ger bidrag till en grönare värld och en säregen konst

Jeanette Schäring har länge förespråkat ett ekologiskt levnadssätt. I hennes holistiska tänkande ingår också ett passionerat förhållande till naturlig färgning med växter, utan tillsatta gifter. Det är en ständigt föränderlig process. Hennes konstverk besitter en förunderlig skönhet, men rymmer också komplexitet. "Jorden där något växer talar om vilka färger vi får" menar hon. Under april-maj visade hon utställningen "Botanic Transformation – colour of plants and matter in motion" i Floras rike, Göteborgs Botaniska Trädgård. I sommar gäller Ronneby kulturhus.

Text: Marianne Erikson. Alla fotona: Marianne Erikson

Växtfärgning har alltmer väckt ett globalt intresse och särskilt de ekologiska och giftfria metoderna har kommit i fokus. De miljövänliga processerna är tidsödande och kräver varsamhet och övervakning. Även om själva färgningsprocessen bygger på kunskap om vad de olika plantorna ger för färg, bidrager kärlet som används, vattnet, luften, temperaturen, tillsatser och tidsåtgången till slutresultatet. Det går inte helt att styra färgningen. Jobbet är oförutsägbart och därigenom extra spännande. Slumpen ger överraskningar.

Jeanette Schäring har under många år experimenterat och forskat kring de komplexa processerna. Hon låter växter ligga och brytas ner, fermentera, flera månader i stora glasbehållare med havs- eller kranvatten. Berberiskvistar, som ger gult, har ett pigment, som får färgämnen att lösgöras och fästa.

Under den tid utställningen pågick, kunde man tydligt följa förändringarna i det blöt-lagda. Tillsatts proteiner, som finns i soja och mjölk, tar bomullsfibern bättre emot färgen. Sällan använder hon betmedel för att fixera färgerna, någon gång alun, och då i liten skala. Tyget kan lindas till små paket och knyts om, så att färgen inte tränger igenom då det doppas i färgbadet. Reservage – förtäckning av materialet – kan också göras med hjälp av vax, linolja eller pasta. Läger man ståltråd eller rostiga spikar i paketet, kan oanade mönstereffekter uppstå. Se det verk som Jeanette står framför!

Jeanette på vernissagen

Jeanettes tillfälliga labb på Carl Skottbergs skrivbord i utställningen.

Djupfrysta växter, t.ex. tagetes och lupiner, kan ge ett färgstarkt avtryck om de rullas in i tyg och värms upp.

"Chlorofyll is the breath of God" är ett exempel på hur blad och växtdelar överförs på tyget till en mjuktonad komposition.

Jeanette Schärings koncept förmedlar en eterisk förmåga, relaterad till kroppens sinnen och vår perception. Känslor samverkar, de olika beröringspunkterna reagerar ihop på mer än ett sätt. Det ger hon uttryck för i "Allo-tropy", en vetenskaplig term, som beskriver existensen av två eller flera former i ett kemiskt sammanhang. Denna monumentala installation (2 1/2 m hög) syns på affischen, men är inte med i utställningen.

Här, som oftast, har infärgningen skett på använt siden, som lättare tar åt sig färg än nytt material. Sammanfogningen har utförts med ytterst små stygn, osynliga vid första ögonkastet. Lim och metalltråd ger volym åt skulpturen.

"The Beauty of a Dead Language" i djupblått, böljade ut över utställningsgolvet – ett sin-

ligt förkroppsligande av tomrummet. Som mänskliga celler i repetition formades bubblor i kluster med färgskiftningar, förhöjda av vaxad glans. Indigofärgning hör till de mest intrikata och magiska framställningssätten. Plantorna får länge ligga och ruttna i vatten, ibland med tillsats av kalk eller urin. Urvattnat och torkat bevaras färgämnet i bollar, som återanvänds i färgbad. Det nerdoppade tyget lyfts upp och övergår från gulgrönt till intensivt blått då det oxideras i luften. Indigofärgning på gammalt sätt, var under en period som ett språk på utdöende, men nu har intresset för den naturliga vibrerande blåfärgen återuppstått.

Vejde, *Isatis tinctoria*, är den europeiska plantan för blåfärgning. I den lilla expressiva bilden "Livets pigment" briserar det turkosblå ut över sidenet. Färgämnet har varit djupfryst; därav intensiteten.

Jeanette är uppvuxen på landet utanför Borås. Hon nämner en gammal släkting, en kvinna som blev närmare hundra år, som varit en

inspirerande förebild. Det var en vävkunnig person som hade insikter i traditionellt hantverk. Jeanettes känsla för existentiella frågor fick henne att studera människans biologi och fysik och inriktade sig först på kost och hälsa. Hon tänkte bli kiropraktor. Ideologin fortlever, men hon har fått ett vidare ekologiskt perspektiv, inte minst genom ett otal resor till olika länder. Hennes naturintresse har alltid varit stort och hon samlar kontinuerligt blad, som hon trär upp, odlar växter både till föda och färgning, torkar eller blötlägger. Hon genomsyrs av ett holistiskt tänkande. Då hon färgar har hon en transmeditativ relation till den pågående processen. Hon försvinner bokstavligen in i materialet.

Under sin utbildningstid vid HDK (2000-2006) erfor hon att intresset för ekologisk färgning var tämligen ljumt vid skolan. Var tiden ännu inte mogen för ett globalt miljötänkande? Själv ville hon vidga och fördjupa sina kunskaper i ämnet och utverkade ett SIDA-stipendium till Laos och Thailand, där hon fick möjlighet att studera ekologisk silkesodling och naturlig växtfärgning på traditionell grund. Där träffade hon också sin man, som är internationell miljöforskare och följde honom till hans hemland Nya Zeeland. I den miljön lärde hon känna nya växter, odlade sådana som kunde ge färg och undervisade i textilfärgning vid avd. Textile Design, Massey University i Wellington.

Samtidigt med utställningen i Göteborg, deltog hon i "Colour of Nature – Matter in Motion" i Linnéträdgårdens orangeri, Uppsala, där hon visar fotografier och växtfärgningsprocesser. I samarbete med biologer och kemister vid Uppsala Universitet formuleras teser för ett hållbart nyttjande av jordens resurser i beaktande av vårt känsliga ekosystem. Jeanette sonderdelar de olika processerna till egna små system och sammanfogar dem till föränderliga subtila nyanser. Samarbetet mellan forskare och konstnärer etablerades där redan förra året i samband med att FN proklamerade det Internationella året för biologiskt mångfald och Bioversitetsdagen firades den 22 maj. Jeanette har arrangerat ett utbyte mellan konstnärer från Nya Zeeland och Sverige, både i Rydals Museum och i Blue Oyster Gallery,

Dunedin, NZ. Det blev en fruktbar dialog kollegerna emellan och ett värdefullt tillfälle att synliggöra den aktuella textilkonstens status.

– När det gäller miljötänkande har man kommit längre än oss på Nya Zeeland, säger Jeanette. Men då det rör sig om textilkonst, är det inte helt lätt att få förståelse för ett professionellt skapande. Det betraktas inte alltid seriöst, utan mer som en hobby bland tanter. Det förefaller lättare att bedriva kulturprojekt i Sverige. Kanske är det så. Jeanette har nyligen tilldelats 100.000 kronor från Konstnärskommittén för att kunna vidareutveckla sitt arbete under ett år. Nyligen deltog hon också bland över 500 personer från hela världen i ett Internationellt Färgningssymposium i La Rochelle, Frankrike.

– Det var helt fantastiskt! Där hade människor med så mycket kunskap samlats, sådana som hållit på med färgning i hela sitt liv. Industrin närmar sig också ett nytänkande. En fortsättning sker i Malaysia nästa år.

Hela vecka 19 undervisade Jeanette i experimentell ekologisk växtfärgning vid HDK.

Hon vill hellre tala om naturlig färgning/naturlig dyes/ och shibori (förtäckning av materialet innan färgning) för begreppet växtfärgning är så laddat. Det kan förknippas med flummiga häxor och en sorts hippiegrej från 70-talet.

– Den yngre generationen, studenterna, vill föra in naturen mera. De ser vad som händer. De är medvetna om miljön och vill ha något annat än bara teknik.

En grupp textilintresserade, däribland Jeanette, föreslog nyligen Världskulturmuseet ett samarbete rörande textilfärgning ur en global synvinkel, men det renderade en blek reaktion. Där förvaras den färgstarke Gösta Sandbergs världsomspännande textilsamling. Kring den skulle en utställning kunna byggas upp med tillägg från andra museer och samlingar, som äger viktiga exempel på färgning. Konstnärer och forskare skulle kunna ge berikande kunskaper inom det mångfacetterade området. Här skulle också flera invandrarkulturer kunna aktiveras. Det vi har glömt här, finns lagrat hos andra folkgrupper.

Syrad rödkål under jäsning ger blå färg lika blå som "The Beauty of a Dead Language" i bakgrunden.

Ett annat av Jeanettes önskemål skulle vara att ett framtida färglabb, där personer inom olika områden tillsammans skulle kunna arbeta vidare inom ämnet – giftfri färgning.

Jeanette har nu tillsammans med sin familj flyttat från Nya Zeeland till Orust, där hon är i full färd med att etablera sig. Hon har långsiktiga indigo- och vejdefermenteringar på gång och i landen spirar användbara växter. Inomhus har hon odlat japansk indigo och de halv-meterhöga växterna skall snart planteras ut. Att arbeta i taktilt material, att med enastående inlevelse vidareutveckla kunskaper om färgning är en ständigt pågående rörelse, som inbegriper förändring, förvandlig och förgänglighet. Jeanette Schäring har ett fulltecknat program för det närmaste halvåret. Hennes konst belyses ytterligare med meningsfulla titlar på utställningarna, som också inkluderar digitalfoton, video och ljud.

"Chlorofyll is the breath of God" detalj.

Den 11/6 - 28 /8 ställer hon tillsammans med Malena Karlsson ut i Ronneby Kulturhus med titeln "Ephemera and the bittersweet sadness of their passing".

I början av september återkommer de med en redovisning i Rydals Museum, Marks kommun.

Jeanette Clark Schäring f. 1963
MFA i textilkonst HDK 2006
Fältstudier i Laos och Thailand 2002, 2004
Bosatt i Nya Zeeland 2007-2010
Bor nu på Orust.

"Livets pigment" djupfrost vejde.